

Aklımıza gelen ilk anlam gerçek anlamdır.

“İciğimi ciciğimi çıkarmak,”
deyimimin anlamı şudur:

- 1-Bir meseleyi en ince ayrıntılarına kadar soruşturmak, incelemek
- 2-Her yanını ellemek, didikleme

www.yeninesilturkce.com

Türk Dil Kurumu'nun
güncel Türkçe sözlüğünde
111 bin 27 kelime
bulunuyor

Özgünlük: Başkasında
olmayan, kendine has olan
demektir.

**Yeni
Nesil
Türkçe**

SÖZCÜKTE ANLAM

Dillerin zenginliği kelimelere yüklenen anlamla da ilgilidir. Türkçede bir kelimen birden fazla anlamda kullanımı söz konusudur.

Örneğin: “Çekmek” kelimesini inceleyelim.

Sandalyeyi kendisine doğru çekti. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek anlamında kullanılmıştır.

Sandalyeyi kendisine doğru çekti. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek anlamında kullanılmıştır

Arabayı otoparka çekmiş.Taşıtı bir yere bırakmak, koymak. Anlamında kullanılmıştır.

“Çekmek” ile ilgili aşağıda istenilen anlamlarda cümleler kurunuz.

Bir amaçla ortadan kaldırmak, anlamında:

Atmak, vurmak:

Bir kimseyi veya bir şeyi geri almak:

Tartıda ağırlığı olmak:

Herhangi bir engel kurmak:

Şans denemek amacıyla hazırlanmış kâğıtlardan birini almak:

Çizgi durumunda uzatmak:

Öğütmek:

Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek :

Örtmek, giymek:

Aşağıdaki cümlelerde “Almak” kelimesiyle ilgili cümleler ve anlamlar karışık olarak verilmiştir. Hangi cümle hangi anlama uygun düşecektir? Örnekteki gibi yapınız.

	Kelime Anlamı		Cümleler
1	Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak. (örnek)-6	1	Ailesinden mektup aldı, çok sevindi
2	Satın almak	2	Kaşlarını alınca çok daha güzel görünüyordu
3	Ele geçirmek, fethetmek	3	Bütün mahsülü sel aldı, götürdü
4	İçine sığmak	4	İki yıl ceza aldı
5	Kendine ulaştırılmak, iletilmek	5	Mağazadan iki ceket aldı.
6	İçeri sızmak, içine çekmek	6	Elindeki paraları çekip aldı. (örnek)-1
7	Erkek, kadınla evlenmek	7	Sevdiği adamı aldı ve bir ömür mutlu yaşadı.
8	Sürükleyip götürmek	8	Sevdiği adamı aldı ve bir ömür mutlu yaşadı.
9	Zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak	9	Gemi iyice su almıştı
10	Yolmak, koparmak	10	Bu kavanoz çok az turşu alır.

Yakıştırma anlamı:

Yan anlam demektir. Bir sözcüğün gerçek anlamıyla benzerlik kurarak oluşturduğu anlamdır.

“*Masanın ayağı kırılmış*” cümlesinde ayak sözcüğü gerçek anlamla bir benzerlik kurmuştur. O yüzden burada yakıştırma anlamı vardır.

www.yeninesilturkce.com

Mecaz anlam: Bir sözcüğün kendi anlamından tamamen uzaklaşmasıyla, farklı anlamda kullanılmasıyla oluşur.

“*Bana ayak yapma!*” ifadesinde ayak yapma mecazdır. “Kandırma” anlamındadır.

SÖZCÜKTE ANLAM

Aşağıdaki kelimeleri istenilen **anlamlarına göre** cümlelerde kullanın.

1-Sızlamak (Yakınmak) :

2-Atmak (Yapılmış kötü bir işi birine yüklemek) :

3-Örmek (Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak):

4-(Parlamak) Bir ışık kaynağından gelen ışınları yansıtma :

5-Yakmak(Işık vermesini sağlamak):

6-Söylemek(Haber vermek):

7-Çalmak (Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırma) :

8-Dilemek (Biri için bir dilekte bulunmak):

9-Acı: (Ölüm, yangın, deprem vb. olayların yarattığı üzüntü, keder, elem) :

10-Gitmek (Yakışmak, yaraşmak):

Aşağıdaki kelimelere yakıştırma yoluyla **yeni anlamlar** kazandırın.

Patlamak:

Göz:

Burun:

Kanat:

Boğaz :

Yaprak:

Aşağıdaki kelimeleri **mecaz anlamlarıyla ilgili bir cümlede** kullanınız.

Kesmek:

Kırmak:

Gitmek:

Borç:

Kirli:

Ağız:

Ağır:

Zayıf:

“Çekmek” ile ilgili aşağıda istenilen anlamlarda cümleler kurunuz.

www.yeninesiturkce.com

Bir amaçla ortadan kaldırmak, anlamında: Borsadaki hisselerini çekti

Atmak, vurmak: Kaleye şut çekti.

Bir kimseyi veya bir şeyi geri almak: İhaleden ortağını çekti.

Tartıda ağırlığı olmak: Böyle yemeye devam ederse yakında 100 kg çeker.

Herhangi bir engel kurmak: Bahçenin etrafına çit çekmişti.

Şans denemek amacıyla hazırlanmış kâğıtlardan birini almak: Piyangocudan bir bilet çekip şansını denedi.

Çizgi durumunda uzatmak: Resim defterine uzun bir çizgi çekti.

Öğütmek: Yeni çekilmiş kahvenin tadı oldukça güzeldi.

Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek : Yeni filmi çektikten sonra eleştirilenlerden tam not aldı.

Bir kimse ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek: Kız, halaya ; oğlan, dayıya çekermiş.

Örtmek, giymek: Yorganı üzerine çekti ve uyudu.

Aşağıdaki cümlelerde “Almak” kelimesiyle ilgili cümleler ve anlamlar karışık olarak verilmiştir. Hangi cümle hangi anlama uygun düşecektir? Örnekteki gibi yapınız.

CEVAPLAR:

1-6/ 2-5/ 3-7/ 4-10/ 5-1/ 6-9/ 7-8/
8-3/ 9-4/ 10-2

Aşağıdaki kelimeleri istenilen anlamlarına göre cümlelerde kullanın.

1-Sızlamak (Yakınmak) : Kardeşini kaybedince sızlanıp durdu.

2-Atmak (Yapılmış kötü bir işi birine yüklemek) : Suçu üzerine attılar.

3-Örmek (Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak): Eşyaların üzerini örttüler.

4-(Parlamak) Bir ışık kaynağından gelen ışınları yansıtmak : Ayna temizlendikten sonra iyice parlamaya başladı.

5-Yakmak(Işık vermesini sağlamak): Lambaları yaktıktan sonra içerisi aydınlandı.

6-Söylemek(Haber vermek): Askerden döndüğümü arkadaşlarıma söylediler.

7-Çalmak (Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmaq) : Arkadaşının kalemını çalınca utandı.

8-Dilemek (Biri için bir dilekte bulunmak): İyi yolculuklar dilerim.

9-Acı: (Ölüm, yangın, deprem vb. olayların yarattığı üzüntü, keder, elem) : Ayrılığın acısına fazla dayanamadı ve o da peşinden gitti.

10-Gitmek (Yakışmak, yaraşmak): Mavi renk ona hiç gitmedi.

Aşağıdaki kelimelere yakıştırmaca yoluyla yeni anlamlar kazandırın.

Patlamak: (Çiçeğin tomurcukları patladı.)

Göz: (Çekmecenin gözündeki anahtarı al, getir.)

Burun: (Ayakkabının burnu top oynamaktan oldukça yıpranmıştı)

Kanat: (Kapının kanatlarından biri yerinden çıkmıştı)

Boğaz : (Gemiler boğazdan geçiyordu)

Yaprak: (100 yapraklı defter aldım.)

Aşağıdaki kelimeleri mecaz anlamlarıyla ilgili bir cümlede kullanınız.

Kesmek: Aramızdaki dostluğu kestik. (Bitti anlamında)

Kırmak: Sözleri kalbimi kırdı.(İncitti-üzdü anlamında)

Gitmek: Bu elbise sana güzel gitti. (Yakıştı anlamında)

Borç:Vatan borcunu odayemezsin. (Minnet anlamında)

Kirli:Kirli oyunlarını başına iş açtı. (Kötü-belalı anlamında)

Ağız: Bırak bu boş ağızları. (İşe yaramaz söz anlamında)

Ağır: Onun işi çok ağırdı. (Zor anlamında)

Zayıf: Düşmanları karşısında zayıf durdu. (Güçsüz anlamında)